

Palveluverkkoselvityksen 2026 täytäntöönpano /opetus- ja kasvatustalautakunnan lausunto

Opkalk 23.09.2026 § 105
17/00.01.02.00/2026

Valmistelija

sivistys- ja hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja Juha Valta p. 044 4970 400

Muhoksen kunnan palveluverkkoselvitys on valmistunut 30.6.2026. Kunnanhallitus on kokouksessaan 24.8.2026 § 143 päättänyt pyytää asiasta lausunnot yhdyskuntalautakunnalta sekä opetus- ja kasvatustalautakunnalta. Lausunnot pyydetään toimittamaan 30.9.2026 mennessä. Lausunnot saatuaan kunnanhallitus arvioi jatkovalmistelun tarpeen sekä päättää mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 19.1.2026 § 4 käynnistää palveluverkkoselvityksen alkaen 1.4.2026 ja selvityksen tulisi valmistua 14.8.2026 mennessä. Palveluverkon ajantasaisuus ja kustannustehokkuus edellyttävät kokonaisvaltaista tarkastelua.

Kunnanhallitus antoi luvan palkata määräajaisesti henkilön selvityksen toteuttamista varten ajalle 1.4.-30.6.2026. Tehtävän keskeiset vastuut olivat:

- Koordinoida selvityksen valmistelua ja tietojen keruuta.
- Laatia analyysit ja raportit kunnanhallitukselle.
- Huolehtia sidosryhmäyhteistyöstä ja osallistamisesta.
- Osallistua kuulemistilaisuuksiin.

Kunnanhallitus nimesi selvitystyöryhmään kunnanjohtajan, hallintojohtajan, talousjohtajan, sivistys- ja hyvinvointijohtajan, kunnanhallituksen puheenjohtajan sekä opetus- ja kasvatustalautakunnan puheenjohtajan.

Selvityksen tavoitteena oli arvioida nykyinen palveluverkko, tunnistaa kehittämistarpeet ja laatia vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka tukevat kunnan strategisia tavoitteita ja talouden tasapainoa.

Palveluverkkoselvityksen tavoitteet ja rajaukset olivat seuraavat:

- Selvityksen kohteena ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköt
- Selvityksessä huomioidaan ainakin väestöennusteet, talousvaikutukset, saavutettavuus, digitalisaatio ja kiinteistöselvitykset

Tehdyn palveluverkkoselvityksen lähtökohtana oli, että palveluverkkoa ei voida arvioida pelkästään yksittäisen tunnusluvun perusteella. Oppilasmäärien rinnalla on tarkasteltava tilojen toimivuutta, ryhmäkokoja, oppimisen tuen tarpeita, henkilöstörakennetta, koulukuljetuksia, rakennusten kuntoa ja käyttötalouden kustannuksia. Erityisesti oppimisen tuen uudistus, pienryhmäopetuksen järjestäminen ja esiopetuksen sijoittuminen vaikuttavat siihen, millainen tilamitoitus on käytännössä mahdollinen ja pedagogisesti kestävä.

Selvitys kokosi päätöksenteon tueksi nykytilaa kuvaavan tietopohjan. Selvitys ei ratkaise palveluverkon tulevaa rakennetta, vaan toimii pohjana jatkovalmistelulle, vaihtoehtojen arvioinnille ja vaikutusten tarkemmalle laskennalle. Jatkotarkastelussa keskeistä on arvioida, miten Muhoksen kunta voi järjestää varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut laadukkaasti, yhdenvertaisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla myös

tilanteessa, jossa ikäluokat pienenevät ja palvelutarpeet muuttuvat alueittain eri tavoin.

Selvityksessä tarkastellaan Muhoksen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen nykyistä palveluverkkoa sekä sen keskeisiä piirteitä. Perusopetuksen osalta tarkastelu kattaa alakoulut ja yläkoulun. Varhaiskasvatuksen osalta mukana ovat kunnallisten päiväkotien tarjoamat toiminnot. Tarkastelussa huomioidaan myös oppilaaksiottoalueet, koulujen väliset etäisyydet, oppilaskuljetukset, rakennuskanta, tilakapasiteetti sekä talouden keskeiset kustannuserät.

Tehdyn selvityksen lopputulema on, että Muhoksen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkko on kokonaisuutena toimiva, mutta sen mitoittamiseen kohdistuu lähivuosina selviä muutostarpeita. Oppilasmääräennuste osoittaa perusopetuksessa laskevaa kehitystä erityisesti alakouluissa, kun taas varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kokonaismäärät pysyvät ennusteen perusteella suhteellisen vakaina. Muutos ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti eri alueille: Kirkonkylän oppilasmäärän ennakoitu lasku on selvästi suurin, Hyrkin alue puolestaan säilyy vakaana ja jopa hieman kasvavana.

Talouden näkökulmasta perusopetuksen kustannustaso pysyy vuoden 2026 talousarviossa lähes ennallaan, mutta varhaiskasvatuksen nettokustannukset kasvavat selvästi. Kustannusrakenne painottuu molemmissa palveluissa henkilöstöön, tiloihin ja tukipalveluihin. Palveluverkon jatkotarkastelussa ei siksi riitä pelkkä oppilasmäärien vertailu, vaan ratkaisuja on arvioitava yhtä aikaa talouden, tilojen käytön, henkilöstön, kuljetusten, oppimisen tuen ja rakennusten kunnon näkökulmista.

Kouluverkon kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat erityisesti Kirkonkylän koulun oppilasmäärän voimakas aleneminen, yläkoulun tuleva maltillinen lasku, Hyrkin alueen vakaus sekä pienempien yksiköiden tilankäytön ja ryhmäjäristelyjen joustavuus. Oppimisen tuen uudistus lisää tarvetta tarkastella ryhmäkokoja, pienryhmiä ja tilojen soveltuvuutta entistä tarkemmin.

Rakennuskannan osalta suurimmat taloudelliset painopisteet kohdistuvat yläkouluun, Kirkonkylän kouluun sekä Hyrkin koulun ja Päivärinteen päiväkodin kokonaisuuteen. Osassa kiinteistöistä on tehty merkittäviä investointeja ja korjauksia, mutta myös sisäilmaan, toiminnallisuuteen ja tuleviin perusparannuksiin liittyvät tarpeet on huomioitava päätöksenteossa.

Kokonaisuutena selvitys osoittaa, että Muhoksen palveluverkkoa tulee tarkastella hallitusti ja ennakoivasti. Päätöksenteossa keskeistä on löytää tasapaino laadukkaiden lähipalvelujen, taloudellisen kestävyysden, tilojen tehokkaan käytön ja lasten yhdenvertaisten palvelujen välillä.

Palveluverkon jatkovalmistelussa tarvitaan vaihtoehtotarkasteluja, joissa arvioidaan ratkaisujen vaikutukset oppilaisiin, henkilöstöön, kuljetuksiin, kiinteistöihin ja kunnan pitkän aikavälin talouteen.

Esittelijä

sivistys- ja hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja Juha Valta

Päätösesitys

Opetus- ja kasvatustalautakunta keskustelea palveluverkkoselvityksen sisällöstä ja antaa asiasta lausuntonsa kunnanhallitukselle.

Käsittely

Toimialajohtaja Juha Valta selosti palveluverkkoselvityksen sisältöä.

Lautakunnan puheenjohtaja Liina Tiusanen teki keskustelun aikana esityksen kunnanhallitukselle annettavasta lausunnosta.

Lautakunta keskusteli palveluverkkoselvityksestä ja kävi läpi puheenjohtajan lausuntoesitystä.

Keskustelun asiasta päätyttyä puheenjohtaja kysyi hyväksyykö lautakunta yksimielisesti esitellyn lausuntoesityksen.

Lautakunta hyväksyi lausuntoesityksen yksimielisesti.

Päätös

Opetus- ja kasvatustalautakunta päätti antaa kunnanhallitukselle pöytäkirjan liitteen mukaisen lausunnon palveluverkkoselvityksestä.